

OPPRYDDING I AKVAKULTURNÆRINGEN
MED SPESELL VEKT PÅ BLÅSKJELLANLEGG

1. INNLEDNING	3
2. MANDAT	3
3. ARBEIDSGRUPPAS SAMMENSETNING	4
4. OPPRYDDINGSPLIKTEN I NÆRINGSLOVGIVNINGEN	4
4.1 AKVAKULTURLOVEN.....	4
4.2 ANNEN NÆRINGSLOVGIVNING.....	5
5. ÅRSAKER TIL MANGLENDE OPPRYDDING	5
6. BLÅSKJELLNÆRINGEN	6
6.1 TILDELING AV BLÅSKJELLTILLATELSER	6
6.2 EKSISTERENDE KONKURSANLEGG	8
6.3 MULIGHETER.....	8
6.3.1 Potensiell mat	8
6.3.2 Potensiell innsatsfaktor	9
6.3.3 Kan gi adgang til nye lokaliteter	9
6.3.4 Gjenbruk av materialer	10
6.3.5 Gjenvinning av materialer.....	10
6.3.6 Tilbakeføring av blåskjellene til sjø.....	13
6.3.7 Råmateriale til kompost.....	13
6.4 UTFORDRINGER/SKRANKER.....	13
6.4.1 Kostnad.....	13
6.5 FORHOLD TIL ANNET REGELVERK.....	16
6.5.1 Regler for behandling av animalske biprodukter	16
6.5.2 Dyrehelseregelverk.....	16
6.5.3 Miljøregelverket.....	17
7. MULIGE LØSNINGER FOR Å SIKRE FREMTIDIG OPPRYDDING	18
7.1 DEPOSITUM SOM SIKKERHET FOR GJENNOMFØRING AV OPPRYDDINGSPLIKTEN.....	18
7.2 OPPRYDDINGSFOND	19
7.3 ETABLERING AV GJENBRUK- OG GJENVINNINGSDRØSNINGER	19
7.4 FORSIKRINGSLØSNINGER.....	20
7.5 ADMINISTRATIVE TILTAK	20
8. KONKLUSJON	20
8.1 KORTSIKTIGE TILTAK	20
8.1.1 Kjent eier: oppryddingsplikt.....	20
8.1.2 Konkursbo: videre drift/oppnyddingsplikt	20
8.1.3 Mangler ansvarlig juridisk subjekt (den ansvarlige ukjent eller er et AS som er slettet).....	21
8.2 FREMTIDIGE TILTAK	22

1. Innledning

I løpet av de siste årene har Fiskeridirektoratet blitt kjent med flere tilfeller hvor anlegg og annet utstyr har blitt liggende i sjøen lenge etter at akvakulturvirksomheten er avviklet. Det etterlatte utstyret fra virksomheten er til sjenanse for brukere av kystsonen, og utgjør et problem både i forhold til miljø, sjøsikkerhet og arealbeslag. Berørte aktører og kommuner har engasjert seg i saken, og bedt Fiskeri- og kystdepartementet om å definere hvem som er ansvarlig for oppryddingen.

Etter akvakulturlovgivningen er den som driver med akvakultur pliktig til å rydde opp på lokaliteten ved avslutning av driften. Plikten omfatter en fullstendig opprydding, det vil si at alle inntretninger, organismer og utstyr skal være fjernet innen seks måneder fra opphør. Det å etterlate utstyr er derfor et brudd på kravene som oppstilles i lov og forskrifter.

I tilfeller hvor den ansvarlige er kjent og betalingsdyktig kan plikten pålegges gjennomført med administrative virkemidler, som pålegg og tvangsmulkt. Annerledes er det hvor den ansvarlige ikke er kjent eller konkursbehandling er avsluttet. I slike tilfeller har myndighetene ingen å rette kravet om opprydding mot, og en kommer da til kort med tradisjonelle forvaltningsreaksjoner. Av den grunn er det nødvendig å se på om andre løsninger kan få bukt med dette problemet.

Det forekommer også problematiske tilfeller der den ansvarlige er kjent, og myndighetene har et ansvarssubjekt å rette kravet mot, men vedkommende er betalingsudyktig. I slike tilfeller vil heller ikke selve oppryddingen bli effektivisert gjennom bruk av pålegg og tvangsmulkt. Etter en tid vil det aktuelle selskapet muligens blir tatt under konkursbehandling. Dersom konkursen blir avsluttet og selskapet blir oppløst uten at de aktuelle anleggsdeler (og eventuelt tillatelser, dersom disse fremdeles er aktive) blir solgt, vil også disse karakteriseres som eierløse og dermed inngå som et tilfelle som beskrevet i avsnittet ovenfor.

Opprydding av etterlatt utstyr er vanskeligere å håndtere i blåskjellnæringen enn i andre deler av næringen. Dette skyldes blant at det står store mengder biomasse i de fleste blåskjellanleggene. Før utstyret kan tas opp må det derfor etableres løsninger for biomassen, noe som igjen vil påvirke både tidsbruk og kostnadsnivå for oppryddingen. I tillegg kommer at det er liten verdi i blåskjellanleggenes infrastruktur.

Fiskeri- og kystdepartementet har nedsatt en arbeidsgruppe til å utarbeide forslag til praktiske løsninger på problemene knyttet til manglende opprydding. I denne rapporten presenteres arbeidsgruppens vurderinger.

2. Mandat

I mandatet, fastsatt av Fiskeri- og kystdepartementet, er arbeidsgruppen bedt om:

”å utarbeide forslag til praktiske løsninger på:

- 1) håndtering av anlegg/utstyr hvor driften er opphørt og oppryddingsplikten ikke er gjennomført
- 2) etablering av ordning for å sikre fremtidig opprydding på lokalitetene

Det er et mål at løsningene for begge de skisserte problemstillingene kan settes i verk i løpet av kort tid.”

På grunn av de særlige utfordringene i blåskjellnæringen, jf. innledningen, er mandatets punkt 1) senere definert til å fokusere på denne delen av næringen. Likevel er målsetning at metoden som anvendes kan brukes ved eventuell senere innføring av tilsvarende ordninger i andre deler av næringen.

3. Arbeidsgruppas sammensetning

Arbeidsgruppen har bestått av:

- Yngve Torgersen, avdelingsdirektør, Fiskeri- og kystdepartementet (leder)
- Marte Solberg, førstekonsulent, Fiskeri- og kystdepartementet (sekretær)
- Marion Stamnes, rådgiver, Fiskeridirektoratet
- Gyda Wuttudal Lorås, førstekonsulent, Fiskeridirektoratet region Nordland
- Anja Elisenberg, rådgiver, Miljøverndepartementet
- Vibeke Ursin-Smith, rådgiver, Miljøverndepartementet
- Ingebjørg Svindland, overingeniør, Statens forurensningstilsyn
- Aina Valland, Miljødirektør, Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening (FHL)
- Kjell Tømmerås, sekretariatsleder, Norske leverandører til havbruksnæringen (NLTH)
- Trude Olafsen, leder Miljøutvalget, Norske leverandører til havbruksnæringen (NLTH)

I tillegg har Martin Bryde, rådgiver, Fiskeri- og kystdepartementet og overingeniør Hilde Aarefjord, Statens forurensningstilsyn deltatt med faglige innspill. Kommunal- og regionaldepartementet deltok på første møte, men besluttet etter dette å ikke delta i arbeidet på grunn av at de mente problemstillingen falt utenfor departementets ansvarsområde.

4. Oppryddingsplikten i næringslovgivningen

4.1 Akvakulturloven

Ansvar for oppryddingen ved opphør av driften ligger hos den som driver akvakulturvirksomheten. Dette følger av akvakulturloven § 13. Lovens bestemmelse om oppryddingsplikt er i samsvar med det alminnelige miljørettslige prinsipp; forurenseren skal betale.

I forskriftsverket er oppryddingsplikten nærmere omtalt. Ved permanent opphør av drift skal det sørges for fullstendig opprydding, herunder fjerning av akvakulturorganismene og installasjoner over og under vann. Denne oppryddingen skal være gjennomført innen 6 måneder etter driftsopphør.

Akvakulturloven gir departementet hjemmel til å gi forskrift om plikt til å stille sikkerhet for opprydding. Eksempel på sikkerhet kan være depositum, garanti og avgiftsordninger. Slik sikkerhet kan kreves allerede ved etablering og fram til avviklingen er avsluttet. Krav om sikkerhet kan også stilles til den som søker om akvakulturtillatelse. Arten og størrelse av

sikkerhetsstillelsen fastsettes etter en konkret vurdering av antatt kostnad ved opprydding, fare for og størrelsen på eventuelle skader.

Plikten til å stille sikkerhet påhviler innehaver av tillatelsen. Ved overføring av tillatelsen må ny innehaver stille samme eller tilsvarende sikkerhet.

4.2 Annen næringslovgivning

En sammenligning av regelverket for avslutning og opprydding av virksomhet i forskjellige næringer viser at oppryddingsplikten og presiseringen av forpliktelsenes innhold er varierende. Petroleumsområdet er et område hvor avslutning er viet mye oppmerksomhet. Lov om petroleum¹ har et eget kapittel som gir detaljerte regler om hvordan avslutningen skal gjennomføres. Her stilles det blant annet krav om at rettighetshaveren (den som innehar tillatelse) skal utarbeide en avslutningsplan som skal forelegges for departementet *før* tillatelse gis². Rettighetshaveren er også pliktig til å gi departementet melding om opphørstidspunktet dersom bruken av en innretning antas å endelig opphøre før tillatelsen utløper.

Petroleumsloven gir videre Staten rett til å overta rettighetshavers faste innretning når tillatelsen utløper, oppgis eller tilbakekalles, eller når bruken av slike innretninger opphører endelig. Dersom staten krever en innretning fjernet, bortfaller de heftelser som hviler på den. Det samme gjelder dersom staten overtar innretningen, slik at bruksrettigheter stiftet med departementets samtykke består³.

Innenfor landbruksnæringen har vi ikke vært i stand til å finne frem til en generell bestemmelse om oppryddingsplikt. Systemet innenfor landbruk synes å være bruk av kvalitetssystemer, miljøplaner og praktiske ordninger for avfallshåndtering. Blant annet er det etablert en returordning for plast som det har vært stor oppslutning om blant importører og produsenter.⁴ Fra 2003 ble alle gårdbrukere pålagt å utarbeide en miljøplan hvor det stilles krav om levering av landbruksplast til godkjente mottak.⁵

5. Årsaker til manglende opprydding

Hovedårsaken til manglende opprydding i blåskjellnæringen er konkurs hos selskapet som innehar akvakulturtillatelse⁶. Dersom det ikke finnes midler i boet, har det i konkurssituasjonene vist seg å være svært vanskelig å få gjennomført oppryddingen. Er den ansvarlige et selskap som går konkurs opphører ansvarssubjektet å eksistere i det selskapet slettes. En står da overfor en situasjon hvor det ikke eksisterer et rettssubjekt å ilegge forpliktelsen.

Gjennom arbeidet med manglende opprydding har arbeidsgruppa identifisert fire forhold som ofte fører til manglende opprydding:

¹ lov 29. november 1996 om petroleumsvirksomhet (petroleumsloven)

² Jf. Petroleumsloven kapittel 5

³ Jf. Petroleumsloven kapittel 5

⁴ Jf. Rapport om resultatkontroll for jordbruket 2006

⁵ Jf. note 2

⁶ Jf. Fiskeridirektoratets undersøkelse av etterlatte anlegg

- a) den ansvarlige er et aksjeselskap som er slettet, for eksempel etter konkurs
- b) den som er ansvarlig etter regelverket har ikke økonomiske midler til å innfri
- c) det er ikke mulig å avdekke hvem den ansvarlige er
- d) manglende vilje til å gjennomføre opprydding

I denne rapporten er hovedvekten lagt på a) og c). Punkt d) kan følges opp med administrative tiltak, eksempelvis pålegg og tvangsmulkt.

I det videre omtales a- og c-tilfellene, for enkelthet skyld, som konkurstilfeller eller etterlatte anlegg.

6. Blåskjellnæringen

Akvakultur av blåskjell har lenge vært et satsingsområde. Dels fordi det ble lagt til grunn at norske farvann ville egne seg til blåskjell dyrking, og dels fordi blåskjell dyrking var en relativt lite kapitalkrevende form for akvakultur, sammenlignet med hva som kreves ved etablering av lakseoppdrett. Det siste gjorde det spesielt attraktivt for det offentlige gjennom SND/IN og flere fylkeskommuner å tildele midler for å støtte opp om etablering.

6.1 Tildeling av blåskjelltillatelser

I motsetning til tillatelser for laks og ørret, er det ikke krav om vederlag eller antallsbegrensning på blåskjelltillatelsene. For å få *tildelt* en blåskjelltillatelse er det heller ikke krav om særskilt kompetanse, men enhver som deltar i *driften* av akvakulturaktiviteter plikter å ha nødvendig faglig kompetanse for slik aktivitet. At kompetansekravet er lagt til driftsfasen er en naturlig konsekvens av at tillatelsene er overførbare, og samsvarer med ordningen i andre deler av akvakulturnæringen.

Avgrensningen av en blåskjelltillatelse fastsettes i det enkelte tilfellet. Tildelingsforskriften angir ikke hvilken målenhet tillatelsen skal avgrenses i, men fra 1. april 2007 fastsettes nye tillatelser i dekar. Etter Fiskeridirektoratets praksis er de fleste tillatelser avgrenset i dekar. Av merknadene til tildelingsforskriften fremgår følgende⁷:

⁷ Beskrivelsen av normalanlegg i merknaden bør vurderes endret som følge av utvikling og endringer i næringen.

”Avgrensningen av akvakulturtillatelsen blir ved en tildeling fastsatt med utgangspunkt i de opplysninger som har fremkommet i søknaden. [...]

Hvor mye areal som er nødvendig for å produsere en bestemt mengde blåskjell, vil variere etter strømforhold og næringstilførsel på lokaliteten, og veksttiden er kortere sør enn nord i landet. Behovet for areal vil videre variere etter hvordan anlegget er utformet, for eksempel lengde og avstand mellom bøystrekkene og lengden på yngelsamlerne.

Et ”normalanlegg” vil som utgangspunkt bruke 250 meter lange bøystrekk og 10 bøystrekklengder på en samlet bredde på 12 meter. Pr. meter bøystrekk blir det regnet 10 yngelsamlere. Et slikt anlegg vil ha et netto overflateareal på 3000 m², dvs. 3 dekar, og produksjonen vil være mellom 100 og 200 tonn. I tillegg må man rekne med omtrent 5 meter på hver kortsida til hovedfortøyning og eventuelle sidefortøyninger. Dersom man planlegger å høste mellom 100 og 200 tonn pr. år må man således med to års veksttid ha et samlet areal på 7 dekar.”

1 dekar	= 1.000 m ²	- eksempelvis 20 m x 50 m
10 dekar	= 10.000 m ²	- eksempelvis 200 m x 50 m
100 dekar	= 100.000 m ²	- eksempelvis 2.000 m x 50 m

En fotballbane skal etter internasjonal standard være 68 x 105 meter = 7,14 dekar

10 dekar tilsvarer dermed et arealbeslag på nesten halvannen fotballbane (10: 7,14 = 1,401)
500 dekar tilsvarer et arealbeslag som er noe større enn 70 fotballbaner (500: 7,14 = 70,028)
eller om lag 1000 eneboligtomter i et normalt byggefelt i Norge i dag.

Registrerte blåskjelltillatelser i Akvakulturregisteret varierer i størrelse fra 0,1 dekar til 500 dekar. Gjennomsnitt er 30 dekar. Fordelingen er angitt i tabell 1:

Tabell 1 Blåskjelltillatelser registrert i Akvakulturregisteret per mars 2007

Antall dekar	Antall tillatelser
0-9	90
10-24	229
25-49	103
50-99	67
100-199	21
>200	6

I tillegg er det registrert 36 tillatelser som er avgrenset i annen måleenhet; kvadratmeter, meter bøystrekk eller tonn.

6.2 Eksisterende konkurranlegg

Fiskeridirektoratet har, i samarbeid med kommuner og regionkontorene, utredet omfanget av etterlatte anlegg og den regionale fordelingen av anleggene. I tillegg er det utarbeidet et overslag for hva det vil koste å fjerne anleggene som i dag utgjør et problem, og som ikke vil bli tatt hånd om av den ansvarlige.

Utredningen viser at omfanget av problemet varierer betydelig fra region til region. I følge utredningen fra Fiskeridirektoratet er problemet størst i region Nordland, hvor det meldes om 40 anlegg hvor det mangler opprydding. Av disse 40 anleggene er 26 blåskjellanlegg. I det andre ytterpunktet ligger region Troms som ikke oppgir å ha noen problemanlegg.

Tabell 2 Oversikt over antall etterlatte anlegg per mars 2007

Region	Blåskjellanlegg	Øvrige anlegg ⁸
Region Sør	3 (muligens ytterligere 5, dersom disse ikke selges før konkurransen avsluttes)	0
Region Vest	1	6
Region Trøndelag	(4 kamskjell anlegg)	1
Region Møre og Romsdal	(2 østers anlegg)	4
Region Finnmark	0	4
Region Nordland	26 (2 østers anlegg)	12
Region Troms	0	0
Total	30 (totalt 38 skjellanlegg)	27

6.3 Muligheter

Når en skal vurdere hva som kan gjøres for å få til en opprydding av blåskjellanlegg, bør en vurdere andre muligheter og insentiver for opprydding før en tyr til myndighetspålegg.

6.3.1 Potensiell mat

Avhengig av i hvilken grad de forlatte blåskjellanleggene har vært røktet, kan biomassen som ligger i sjøen sees på som en matressurs. Det kan vurderes om det i de tilfeller der biomassen er "eierløs" vil være mulig å gjøre biomassen tilgjengelig for andre aktører, mot at biomassen tas opp. I tillegg må en da gjøre noe med gjenværende utstyr. Dette vil omtales nærmere nedenfor.

⁸ Med øvrige anlegg menes anlegg for annen oppdrettsvirksomhet enn skjelloppdrett, herunder merdanlegg for laks og torsk.

Om det har gått lang tid siden røkting, vil imidlertid større eller mindre deler av biomassen kunne være av ukurant størrelse eller på annen måte uegnet til humant konsum. I mange tilfeller viser det seg at manglende røkting eller algetoksiner fører til at skjellene som er i slike anlegg, ofte er uegnet eller mindre omsettelige for humant konsum. Algetoksiner kan være et forbigående problem, men kan i enkelte områder vise seg å vedvare. Flytting av skjell til giftfrie lokaliteter eller renseanlegg på land kan i så tilfelle være en mulig løsning. I mange sammenhenger kan imidlertid kostnaden med å flytte, høste og sortere urøktete eller giftige skjell være høyere enn markedsprisen, slik at dette fremstår som en lite attraktiv løsning.

6.3.2 Potensiell innsatsfaktor

Våtorganisk materiale fra skjellanlegg kan være en betydelig ressurs, for eksempel som innsatsfaktor i jordforbedringsmiddel/gjødsel. En slik bruk må i så fall avklares med berørte myndigheter, som er kommunens landbruksavdeling, Mattilsynet og Fylkesmannen.

6.3.3 Kan gi adgang til nye lokaliteter

Tillatelser som har vært passive i to år kan trekkes tilbake av Fiskeridirektoratet. Blåskjellanlegg som ikke blir røktet betraktes som passive. For å hindre unødvendig båndlegging av areal og fortrengsel av andre næringsaktører har passivitetsregelen vært anvendt strengt, slik at det nærmest har vært automatisk tilbaketrekking dersom toårsregelen er oversittet

Dyrker har meldeplikt om utsett og høsting av skjell. Det er krav til journalføring av oppdretters eget tilsyn, herunder røkting, men journalen blir ikke rapportert til Fiskeridirektoratet. Eneste mulighet for å kontrollere om et anlegg skal betraktes som passivt mellom utsett og høsting er derfor ved fysisk kontroll av anlegget. Dette er en ressurskrevende ordning for myndighetene, hvor det er rom for mer effektivt regelverk.

Tilbaketrekking av tillatelsen vil i seg selv ikke gi noe bidrag til opprydding, men frigjøring av lokaliteten representerer et potensial som kan tas i bruk for å få til opprydding. For eksempel kan en tenke seg at enkelte aktører får ta i bruk lokaliteten mot at det ryddes opp. Disse aktørene må likevel innfri minimumskravene i regelverket for tildeling av tillatelse⁹.

Fiskerimyndighetene kan imidlertid i slike tilfeller frafalle kravet til gebyr¹⁰. Videre kan en søknad med formål om opprydding prioriteres foran andre tidligere innkomne søknader, og selve søknadsbehandlingen kan i noen grad prioriteres og forenkles.

En utfordring ved denne løsningen ligger i den videre oppfølgingen av oppryddingen. Når lokaliteten tildeles en ny aktør som driver videre, må det stilles krav om opprydding i tillatelsen, og frister for gjennomføring. Det bør fremgå av vedtaket at tillatelsen vil falle bort dersom disse vilkårene ikke innfris innen fristen. Videre må oppdretteren pålegges å melde fra om når de påkrevde oppryddingstiltak er innfridd. Fiskeridirektoratet bør videre foreta en etterkontroll på lokalitetene, for å sikre at oppryddingen faktisk har blitt utført i tråd med vedtaket.

⁹ jf. tildelingsforskriften for andre arter § 10

¹⁰ jf. gebyrforskriften § 4

Erfaring viser også at konkursbo blir solgt, og oppryddingsplikten ivaretatt gjennom ny eier.¹¹

6.3.4 Gjenbruk av materialer

For skjelloppdrettere som har igangværende virksomhet, eller planlegger igangsettelse, kan utstyret i skjellanleggene representere en potensiell verdi. Skjellnæringen har i hovedtrekk liten egenkapital og flere selskap har gitt uttrykk for at gjenbruk av utstyr er interessant. Selskapene innehar i stor grad selv kompetanse til å hente opp eller organisere flytting av komponentene. Hvilken verdi/kostnad dette vil ha varierer avhengig av utstyrets beskaffenhet og omfanget av arbeidsinnsatsen som er påkrevd.

Utfordringen ligger i å etablere en oversikt over hvilke komponenter som ligger i anleggene, og formidle dette til interesserte aktører. Her kan formidling gjennom internett være en løsning. Hvordan en slik informasjonskanal skal fungere inkludert ansvarsforhold må vurderes nærmere.

Dette alternativet er kun aktuelt der hvor myndighetene har adgang til å gi bort eller selge etterlatt utstyr, se nærmere under 8.1.3. Spørsmålet er sendt til lovavdelingen for vurdering. Etter lovavdelingens syn kan det disponeres over utstyret der hvor det er klart at tidligere eier har oppgitt eiendomsretten. I tilfeller hvor tidligere eier er et aksjeselskap som er slettet må det være relativt klart at eiendomsretten er oppgitt. Det kan imidlertid likevel bestå panterettigheter i utstyret. Forholdet til eventuelle panthavere må derfor undersøkes nærmere før utstyret selges eller gis bort. Videre må det undersøkes om panthaver vil ta hånd om utstyret eller om det kan være aktuelt å frafalle panteretten.

Arbeidsgruppen tar forbehold om at anbefalingene i kapittel 8.1.3 kun gjelder så langt det rettslig sett er adgang til å disponere over utstyret.

6.3.5 Gjenvinning av materialer

Ser en bort fra det biologiske materialet i et etterlatt blåskjellanlegg, består et blåskjellanlegg av komponenter som tauverk, flytebøyer/blåser og fortøyninger. Materialet i disse komponentene er i hovedsak nylon, plast og stål. Følgende kan nevnes om gjenvinnings- og disponeringsmulighetene:

- **Nylon og plast:** Disse fraksjonene vil kunne materialgjenvinnes i tilfeller hvor materialet er egnet for dette. Dersom en ikke finner å kunne materialgjenvinne avfallet, vil de aktuelle alternativene være levering til godkjent forbrenningsanlegg eller deponering.
- **Stål:** Denne fraksjonen er verdifull og godt egnet for gjenvinning. Stål kan leveres til avfallsmottak eller til skraphandler.

Det er ikke etablert særskilte innsamlingsordninger/returordninger som følge av bransjeansvar for de relevante avfallstypene, som omtales i denne rapporten. Slike ordninger er imidlertid etablert for flere andre avfallsfraksjoner, herunder bilvrak, dekk, batterier, emballasjeavfall, PCB-holdige isolerglassruter, elektriske- og elektroniske produkter. De fleste av ordningene

¹¹ Innovasjon Norge

legger ansvaret for forsvarlig innsamling og behandling på importør/produsent av det aktuelle produkt. For å oppfylle denne plikten er det blitt opprettet en rekke returselskaper som gjennom sine kontraktsparter sørger for den konkrete innsamlingen og behandlingen av avfallet. Erfaringen så langt er at returordningene er effektive, men at det krever en del arbeid å etablere og drifte ordningene.

I følge tilbakemeldingene fra potensielle innsamlings/gjenvinningsaktører har komponentene i et blåskjellanlegg en verdi¹².

De aktører i avfallsbransjen som er kontaktet anser seg godt egnet til å samle inn og anvende slikt avfall, blant annet fordi de i stor grad er spredt over hele landet og i noen tilfeller også kystrelatert. Det finnes flere landsdekkende sammenslutninger av uavhengige aktører som arbeider innen avfall og gjenvinning.

Tabellen på neste side gir en oversikt over ulike komponenter et blåskjellanlegg kan bestå av:

¹² Jf. notat av 16. februar 2007

Tabell 3 Oversikt over ulike komponenter i et blåskjellanlegg

Komponenter	Produkt	Materiale	Kommentar
Oppdrift	Blåse	Polyvinylklorid	Vanlig størrelse er 90 og 116 liter
	Bøye	Polyetylen	Størrelser som er benyttet: 120, 250, 300 og 400 liter
	Forankringsbøye	Polyetylen fylt med ekspandert polystyren og stålbrakett	
	Langrør	Polyetylen	
Bæreliner	Danline	Blanding av polypropylen/polyetylen	28 mm: 36 kg per 110 m 32 mm: 46 kg per 110 m (vanligste dimensjonen å bruke) 40 mm: 70 kg per 110 m
	Kombinasjonstau	Blanding av polypropylen/polyetylen og stål	Danline tau med stålkjerne. Lite brukt
Festetau		Nylon eller polyester	Benyttes til å feste blåser til bæreline og yngelsamlere til bæreline
Påslagsmaterialer	Notline	Nylon	Vanligvis oppkuttete gamle oppdrettsnøter i strimler. Finnes også ferdiglaget notlinestrimler, men det er lite brukt i Norge
	Svenskebånd	Polypropylen	Vertikal splitt fiber og horisontal multifilament fiber
	Fiskevegnstrømpe	Kombinasjon av polypropylen og polyetylen	Produktet er laget som en løselig vevd strømpe med kjernetråd
	Steinline	Strømpe: Polyester Kjernetråd: Blanding av polypropylen/polyetylen Lodd: Elvegrus	Produktet består av en strømpe med kjernetråd som er fylt med elvegrus
	Stige	Tau bestående av polypropylen og polyetylen og avstandsstykker av polyetylen	Produktet er konstruert som en stige med tau i vangene og hard plast i "trinnene"
Strømpe		Bomull	Bomullstråd går i oppløsning etter 1-2 måneder i sjøen
Lodd	Kamstål	Stål	Benyttes som lodd på yngelsamlere. Vekt per lodd ligger mellom 0,5 og 1 kg
		Betong	Benyttet i svært lite omgang. Er hjemmelaget og vekten per lodd ligger mellom 0,5 og 1 kg
Strips		Polyvinylklorid	Benyttes til å feste kamstål-loddet til yngelsamlere. 2-3 strips per lodd
Enderør		Polyetylen	Laget både med enkelrør og dobbelrør.
		Aluminium	
		Stål	Finnes kun på de eldste blåskjellanleggene
Ankertau	Danline	Kombinasjon av Polypropylen og polyetylen	Vanlig dimensjon: 32 mm
Sjakkell		Stål	Vanlig dimensjon: 28 mm
Kauser		Stål	
Kjetting	Ny	Galvanisert stål	Vanlig dimensjon: 20-22 mm
	Gammel	Stål	Vanlig dimensjon: 28 – 32 mm svartstål/14 – 17 kg/m.
Anker	Lodd	Betong	Vekta på minimum 2-3 tonn. Loddene legges ut i kjede på 2-3 lodd. Dyrkingsrigger har lodd i hver ende og eventuelt på sidene
	Lodd	Stein	Vekta på 2-3 tonn. Loddene legges ut i kjede på 2-3 lodd. Dyrkingsrigger har lodd i hver ende

	Ploganker	Stål	Endefortøyning: 750 kg Sidefortøyning: 350-500 kg Benyttes på bløtbunn
	Patentanker	Stål	Endefortøyning: 100-1500 kg Benyttes på hardbunn
Fjellbolt	Øyebolt	Galvanisert stål	Vanlig størrelse: 32 mm / 38 mm

6.3.6 Tilbakeføring av blåskjellene til sjø

Ved gjenbruk/gjenvinning av utstyr og komponenter, vil anleggene i de fleste tilfellene ha en stående biomasse som ikke vil bli benyttet til humant konsum. Biomassemengden vil avhenge av størrelsen på anlegget og hvor lenge det er siden anlegget har blitt røktet. I tillegg til skjell kan anlegget også ha fått en påvekst av andre dyr og alger.

Dersom det ikke er til skade for befolkning eller næringsutvikling, og ikke er eller kan være til skade eller ulempe for miljøet, vil blåskjellene kunne tilbakeføres til naturen, det vil si at de slippes fra yngelsamlerne til bunnen. Forutsetningene for tilbakeføringen er at miljøregelverket ikke er til hinder for dette.

6.3.7 Råmateriale til kompost

I komposteringsanlegg vil det alltid være behov for strukturmateriale. Som følge av det høye innholdet av kalsiumkarbonat i skallet, er blåskjell egnet til slik materiale. Ved en viss grad av knusing, vil selve skjellet fungere som strukturmateriale, mens den organiske delen av blåskjellet vil bli kompostert.

Blåskjell, som må tas på land og ikke kan brukes til humant konsum, må håndteres som våtorganisk avfall. En undersøkelse gjennomført i 2001¹³ viste at det fantes 37 komposteringsanlegg i Norge, men at kun to av disse behandler våtorganisk avfall. Prisen for behandling av våtorganisk avfall oppgis å være 890 kroner per tonn (for bedrifter)¹⁴. Et normalanlegg vil bestå av om lag 500 tonn biomasse.

6.4 utfordringer/skranker

6.4.1 Kostnad

I tabell 4 vises en regionvis oversikt over antall etterlatte skjellanlegg. Per 30. mars 2007 er det totalt 38 etterlatte anlegg. Alle disse anleggene er under 40 dekar.

Kostnadene for opprydding av et skjellanlegg varierer med størrelsen på anlegget. Økningen vil ikke alltid være lineær slik at kostnadsberegningene for større anlegg ikke uten videre kan baseres på utregningen for normalanlegg. I tabell 5 beskrives kostnaden per anlegg med utgangspunkt i et normalanlegg på 30 dekar.

¹³ Undersøkelse gjennomført på vegne av NRF og ORIO, jf. Jordforsk rapport nummer 43/02

¹⁴ Priser fra Agder Renovasjon per 2006

Tabell 4 Etterlatte skjellanlegg per 30.mars 2007

Region	Antall skjellanlegg
Region Sør	3
Region Vest	1
Region Trøndelag	4 (tauverk etter bunnkultur og skalldyrlegg)
Region Møre og Romsdal	2 (rester etter østersanlegg, herunder fiskeriaktiviteter)
Region Finnmark	0
Region Nordland	28
Region Troms	0
Total	38

Kostnadsberegningen legger til grunn følgende:¹⁵

Tabell 5 Kostnader for opprydding av et normalanlegg (30 dekar)

A. Med tilbakeføring av skjell

Oppgave	Innsatsfaktor	Kostnad (kr)	Kostnad kr. pr. daa
Opprydding av infrastruktur fra sjø	Båt + 2 pers i 2 dager	20.000	670
Tilbakeføring/gjenutlegg av skjell	Båt + 2 pers i 1 dag	10.000	340
Fraksjonering	Ett dagsverk (450kr/t)	3.300	110
Transport	Containere (7*2.000kr)	14.000	470
Avfallshåndtering (deponi av plast, tau, betong og stål)	Avfall (1300kr/tonn) (22 tonn)	28.600	960
Sum		75.900	2.550

B1. Med ilandføring av skjell

Oppgave	Innsatsfaktor	Kostnad (kr)	Kostnad kr. pr. daa
Opprydding fra sjø	Båt + 2 pers i 2 dager	20.000	670
Ilandføring av skjell	Båt + 2 pers i 1 dag	10.000	340
Fraksjonering	Ett dagsverk (450kr/t)	3.300	110
Transport	Containere (7*2.000kr)	14.000	470
Avfallshåndtering (deponi av plast, tau, betong og stål)	Avfall (1300kr/tonn) (22 tonn)	28.600	960
Transport blåskjell	Containere (35*2.000kr)	70.000	2.350
Avfallshåndtering (blåskjell)	Forbrenning ¹⁶ (1400kr/tonn) (540tonn)	756.000	25.200
Sum		901.900	30.100

¹⁵ Beregningen tar utgangspunkt i et anlegg på 30 dekar

¹⁶ Kompostering er et rimeligere alternativ (ca. 900kr/tonn), men det er få anlegg som tar imot for kompostering. Komposteringsanleggene som er godkjent for mottak av animalsk avfall er konsentrert i sør- og midt Norge.

http://www.mattilsynet.no/biprodukter/liste_over_anlegg_godkjent_i_henhold_til_avfalls_behandlingsforskriften_p_df_13261

B2. Alternativt med kompostering i stedet for forbrenning

Avfallshåndtering (blåskjell)	Kompostering (900kr/tonn) (540tonn)	486.000	16.200
Sum		628.900	21.100

6.5 Forhold til annet regelverk

6.5.1 Regler for behandling av animalske biprodukter

I den grad skjell ikke benyttes til humant konsum, kan disse falle inn under regelverk for behandling av animalsk avfall. Hovedhensikten med regelverk for animalsk avfall er å sikre at bruk av animalske biprodukter ikke utgjør en trussel mot folke- eller dyrehelsa. Å beskytte miljøet, er altså underordnet for dette regelverket.

EUs biproduktsforordning¹⁷ ventes å implementeres i norsk rett i løpet av sommeren 2007. Produkter som faller inn under denne forordningen er underlagt nærmere regler for innsamling, transport, lagring, håndtering, bearbeiding og bruk. Dersom blåskjell omfattes av forordningen vil de falle inn under kategori 3, som er kategorien for produkter med lav risiko. Kategori 3 materialet skal bearbeides eller behandles i et godkjent bearbeidings-, teknisk-, biogass-, eller komposteringsanlegg.

For at biproduktsforordningen skal komme til anvendelse må tre forutsetninger være oppfylt; det må være et produkt av animalsk opprinnelse, produktet må ikke gå til humant konsum og det må ikke dreie seg om levende dyr.

Blåskjell i etterlatte anlegg oppfyller de to første forutsetningene; animalsk opprinnelse og ikke beregnet på humant konsum. Men siden skjellene i anleggene er levende dyr faller de utenfor forordningens anvendelsesområde. Dette betyr at biproduktsforordningen ikke legger føringer for hvordan blåskjellene fra disse anleggene håndteres.

Matlovens avfallforskrift¹⁸ er også begrenset til å gjelde for døde dyr. Så lenge blåskjellene håndteres levende, vil en derfor også være utenfor dette regelverket.

6.5.2 Dyrehelseregelverk

Må blåskjellene flyttes, for eksempel på grunn av miljøhensyn, kommer omsetningsforskriften¹⁹ til anvendelse. Omsetningsforskriften oppstiller dyrehelsemessige krav til blant annet flytting og overføring av akvakulturdyr. Dyrene som flyttes må være friske, det vil si at de ikke må være synlig angrepet av sykdom. Alge- og toksinproblematikk

¹⁷ EC No 1774/2002

¹⁸ Forskrift av 5. november 1999 om transport og behandling av animalsk avfall, og anlegg som behandler animalsk avfall.

¹⁹ Forskrift av 14. oktober 2003 om dyrehelsemessige vilkår ved omsetning og import av akvakulturdyr og akvakulturprodukter

er irrelevant i denne sammenheng. Forskriften krever også at transportmiddelet som benyttes desinfiseres før og etter transporten, og at transporten gjennomføres så raskt som mulig.

Ut i fra dagens sykdomssituasjon hos blåskjell er ikke sykdomsfare et hinder for flytting. De øvrige kravene i forskriften synes heller ikke å medføre vesentlige praktiske eller økonomiske konsekvenser.

Flytting av blåskjellene kan også behandles som gjenutlegging. Med gjenutlegging menes en prosess hvor levende bløtdyr overføres til godkjente hav – eller laguneområder. Overføringen gjøres under det offentliges tilsyn. For å gjennomføre gjenutlegging må anlegget ha gjennomført en helsekontroll som konstaterer at skjellene er friske. Nærmere regler om gjenutlegging finnes i omsetningsforskriften.

6.5.3 Miljøregelverket

Anleggets infrastruktur

Med mindre avfall gjenvinnes eller brukes på annen måte, skal næringsavfall leveres til lovlig avfallsanlegg²⁰. Dette innebærer at anleggets infrastruktur, dvs. tau, blåser etc., skal leveres til kommunale-/interkommunale mottak, eller til annen lovlig avfallsaktør hvis det ikke gjenvinnes eller brukes.

Biomasse

Blåskjellene kan enten tilbakeføres til sjø eller håndteres på land. Hvis blåskjell skal tilbakeføres til sjø må det vurderes hvorvidt dette tiltaket faller inn under reglene i forurensningsloven med tilhørende forskrifter.

Forurensningsloven²¹ kommer til anvendelse på forurensning og avfall i det ytre miljø²². Hva som er å anse som en forurensning fremgår av forurensningslovens § 6. Bestemmelsen angir fire alternative påvirkningsmåter. Aktuelt i denne sammenhengen er tilførsel av et fast stoff til vann)²³.

Det stilles også visse krav til virkningen av tilførselen. For å anses som forurensning må den være til skade eller ulempe for miljøet.

Levende dyr regnes i utgangspunktet ikke som fast stoff etter forurensningsloven. Tilbakeføres blåskjellene til sjø, jf. kapittel 6.3.6, legges det til grunn at blåskjellene tilbakeføres levende, til et økosystem hvor de naturlig hører hjemme og til en lokalitet som tåler belastningen ved tilførsel av den aktuelle mengden skjell. I disse tilfellene vil en være utenfor forurensningslovens anvendelsesområde.

Dør blåskjellene når de fjernes fra tauverket vil imidlertid skjellene måtte regnes som fast stoff og likestilles med tilførsel av andre faste stoffer. Et tvilsomt grenseområde vil være

²⁰ jf. forurensningsloven § 32

²¹ Lov av 13. mars. nr 6. 1981 om vern mot forurensning og om avfall (forurensningsloven)

²² jf. forurensningsloven § 3

²³ jf. forurensningsloven § 6 (1)

tilfellene hvor blåskjellene dør etter noen tid på bunnen, for eksempel som følge dybdeforholdene²⁴.

Et ytterligere vilkår for at slik tilførsel skal anses som en forurensning er at den er eller kan være til skade eller ulempe for miljøet. Det må her foretas en konkret vurdering av de lokale forhold på stedet. I denne vurderingen må det tas hensyn til resipientforhold som dybde, oksygen, naturhensyn, naboaktiviteter mv. I tillegg må det tas hensyn til hvilken skjellmengde det er snakk om. Vurderingen av skjellmengde vil kunne ha betydning for om skjellene kan tilbakeføres samlet, eller om de bør fordeles over et større område.

Dersom en planlagt tilbakeføring av blåskjell anses som tilførsel av fast stoff som er til skade eller ulempe for miljøet, begrenses adgangen til dette av forurensningsforskriftens generelle forbud mot dumping i sjø²⁵. Blåskjellene må da tas i land og leveres til godkjent forbrenningsanlegg eller kompostering.

Det kan være hensiktsmessig å etablere en praksis hvor den som skal rydde opp i et konkursanlegg henvender seg til Fylkesmannen for å få en vurdering av egnet tilbakeføringsplass for blåskjellene. Dersom tilbakeføringen gjøres på en slik måte at blåskjellene føres tilbake levende, til sitt naturlige habitat, ansees dette normalt å ligge utenfor forurensningslovens virkeområde.

7. Mulige løsninger for å sikre fremtidig opprydding

I det følgende er det sett på ulike løsninger som vil svare på de to hovedproblemene nevnt innledningsvis:

1. den ansvarlige er et aksjeselskap som er slettet for eksempel etter konkurs
2. det er ikke mulig å avdekke hvem den ansvarlige er

7.1 Depositum som sikkerhet for gjennomføring av oppryddingsplikten

For å sikre at det finnes økonomiske midler til opprydding, kan det stilles krav om at den ansvarlige setter av et pengebeløp til sikkerhet for oppryddingen (depositum). Depositumet vil plasseres på sperret konto og fungere som en økonomisk sikkerhet for gjennomføring av endelig opprydding. Skal depositumet fungere etter intensjonen må beløpet som avsettes være stort nok til å dekke utgiftene forbundet med oppryddingen. Et alternativ er å fastsette depositumet ut i fra størrelsen på tillatelsen som gis.

Ordningen med depositum innebærer at den som stiller pengene til disposisjon fratras rådgigheten i den perioden sikkerhetsstillelsen gjelder. Avhengig av størrelsen på beløpet og den enkeltes økonomiske evne, kan en slik sikkerhetsstillelse være en økonomisk belastning.

Fiskeri- og kystdepartementet har uavhengig av denne arbeidsgruppen bestemt at det fra 1. april 2007 kreves sikkerhetsstillelse for oppryddingskostnader ved tildeling av

²⁴ I fjordene vil blåskjellene kunne overleve helt ned til 15-20 meter dyp, mens de ved kysten ofte ikke vil klare seg på dyp under et par meter.

²⁵ jf forurensningsforskriftens kapittel 22

blåskjelltillatelser. Sikkerhetsstillelsen vil være tilsvarende kr. 2.500 per dekar, og kan stilles som depositum, forsikring eller annen likeverdig sikkerhet.

7.2 Oppryddingsfond

I høringen av forslaget om etablering av sikkerhetsordning²⁶ spilte næringen inn forsikring og oppryddingsfond som alternativer til depositum. Departementet har invitert næringen til å komme med forslag til en fellesskapsordning som kan gjelde for hele blåskjellnæringen, også eksisterende tillatelser. FHL har tatt denne utfordringen. En kan for eksempel tenke seg at en ordning basert på et næringsfinansiert fond benyttes i slike tilfeller. Dersom fondet skal benyttes utelukkende til blåskjellopprydding vil det være lite aktuelt å involvere andre enn blåskjelloppdrettere.

Som en følge av andre tiltak som foreslås iverksatt kan det legges til grunn at antall anlegg som vil ha behov for å dekkes gjennom en fondsordning vil være begrenset. Følgende regnestykke, basert på nøkkeltall fra arbeidsgruppa, kan fungere som eksempel for kostnadsnivået:

Eksempel 1

Tas det utgangspunkt i 2 anlegg (på 20 dekar) vil kostnadene for opprydding (basert på kostnadsberegningen på s 13) komme på 100 000,- per år. Med 5 % avkastning vil da fondet måtte bestå av 2 millioner kroner. Fondet kan etableres gjennom en engangsinnbetaling. For næringsutøverne vil kostnaden da komme på 125,- per dekar.

7.3 Etablering av gjenbruk- og gjenvinningsordninger

Det finnes i dag flere aktører som både kan, og har interesse av, å gjenvinne og/eller gjenbruke utstyr fra blåskjellanlegg. Foreløpige undersøkelser tyder på at deler av utstyret har en verdi som potensielt kan være med å dekke helt eller delvis kostnader ved opprydding, sortering og transport.

Det kan derfor være grunnlag for å etablere en gjenbruk- og gjenvinningsordning. Før en slik ordning eventuelt etableres, bør det gjøres et arbeid for å vurdere en rekke aspekter ved en slik ordning. Blant annet bør man se på hvordan en slik ordning skal fungere, hvem som skal ha hovedansvaret for å etablere og drifte ordningen, hva som er nødvendig av logistikk og infrastruktur og hvordan den skal finansieres.

NLTH og FHL har tatt initiativ til et prosjekt som skal vurdere en del av aspektene knyttet opp mot å etablere en slik ordning på permanent basis. Prosjektet forventes avsluttes i løpet av desember 2007.

²⁶ høringsbrev datert 16. april 2006

7.4 Forsikringsløsninger

I dag eksisterer det ikke noe forsikringstilbud som dekker utgifter ved opprydding i den norske akvakulturnæringen. Eksisterende forsikringstilbud er knyttet til skadeforsikring, som omfatter plutselige og uforutsette hendelser. Et oppryddingstilfelle vil utvikle seg gradvis og vil av den grunn ikke omfattes av en skadeforsikring.

Tilbakemeldingen fra forsikringselskapene er at det ikke foreligger konkrete planer om å utarbeide forsikringsordninger som dekker oppryddingstilfellene i akvakulturnæringen. Likevel utelukkes det ikke at det kan etableres et slikt forsikringstilbud i fremtiden, så langt det finnes et marked for det.

Forsikringsløsninger er etablert for skjelloppdrett i enkelte andre europeiske land.

7.5 Administrative tiltak

Det er få eller ingen administrative tiltak som kan avhjelpe den akutte situasjonen. Disse vil i all hovedsak virke på lang og mellomlang sikt. Gjennom lov- og forskriftsendringer kan tildelings- og driftskriteriene endres for å sikre at den som får tillatelse har tilstrekkelige forutsetninger for å sikre opprydding ved avslutning av virksomheten.

Forebyggende tiltak anses som viktige. Ved tildeling kan det for eksempel stilles strengere krav til hvem som får tillatelse, krav om oppryddingsplan og sikkerhetsstillelse. I driftsfasen vil nærmere oppfølging fra myndighetenes side kunne bidra til at potensielle oppryddingsproblemer oppdages på et tidligere tidspunkt, noe som igjen bidrar til at kostnadene ved opprydding blir redusert.

8. Konklusjon

8.1 Kortsiktige tiltak

De kortsiktige tiltakene omfatter anlegg som er gått konkurs per mars 2007, jf. tabell 2 side 8.

8.1.1 Kjent eier: oppryddingsplikt

I tilfeller hvor eieren av anlegget er kjent, foreslås det at Fiskeridirektoratet fortsatt har fokus på gjennomføringen av oppryddingsplikten og følger opp med pålegg og tvangsmulkt der hvor det er nødvendig.

8.1.2 Konkursbo: videre drift/oppryddingsplikt

I tilfeller der konkursbehandlingen ikke er avsluttet, bør bostyrer søke å overdra hele eller deler av anlegget til interesserte. Disse kan drive videre, eller oppfylle oppryddingsplikten.

8.1.3 Mangler ansvarlig juridisk subjekt (den ansvarlige ukjent eller er et AS som er slettet)

Hvor en ikke har noe ansvarssubjekt som kan pålegges å gjennomføre oppryddning, foreslås det at oppryddingen foretas gjennom et samarbeid mellom stat, kommune og næring. Gjennomføringen bør ledes av Fiskeridirektoratet som også kan bistå med personellressurser. Næringen disponerer høstebåter som kan benyttes. Kostnadene bør søkes dekket gjennom salg av utstyr.

Alternativt kan det offentlige, ved Fiskeridirektoratet, overta ansvaret for oppryddingen alene, og dekke kostnadene gjennom salg av utstyr.

Gjennomføres oppryddingen i regi av det offentlige, foreslås det at det utarbeides en oversikt over eierløse anlegg, og en tiltaksplan for hvert anlegg. Dersom det blir behov for å søke om tillatelse/dispensasjon etter regelverk som ikke ligger under FKD, anbefales det at Fiskeridirektoratet utarbeider nødvendige søknader på vegne av det offentlige. Før oppryddingen gjennomføres, bør det foretas en juridisk vurdering av forholdet til rettighetshavere av anleggene. Hvor utstyret er eierløst vil man kunne disponere økonomisk over utstyret og ha mulighet til å dekke oppryddingskostnader ved salg, jf. Lovavdelingens uttalelse datert 6.7.2007. I de tilfeller det er klart at eiendomsretten med hensikt er oppgitt eller hvor det er mye som taler for at eiendomsretten er oppgitt, (eksempelvis hvor utstyret har ligget ubrukt i mange år,) vil staten ved å tilegne seg utstyret bli eier med de eierrettigheter det innebærer. Det samme er tilfelle hvor utstyret er et eierselskap som er slått konkurs og senere oppløst. Eventuelle panterrettigheter vil imidlertid kunne være i behold og det må derfor tilveiebringes informasjon om dette og undersøkes hvorvidt panteretten på selvstendig grunnlag kan anses bortfalt, eller kan frafalles og evt. få slettet heftelsen fra Løsøreregisteret.

Følgende fremgangsmåte anbefales for gjennomføring av opprydding når den ansvarlige er et aksjeselskap som er slettet for eksempel etter konkurs, eller det ikke er mulig å avdekke hvem den ansvarlige er (a+c):

1. Det vurderes om blåskjellene er høstbare, og om de kan brukes til humant konsum. Eventuelle interesserte tilbys å kjøpe biomassen.
2. Hvis ikke blåskjellene kan brukes til konsum, vurderes om andre oppdrettere kan overta utstyr og biomasse. Anleggene må da gjøres kjent i blåskjellnæringen. Det utarbeides en oversikt over utstyr og beskaffenhet slik at næringsaktører kan vurdere om de ønsker å kjøpe utstyr.
3. For de anleggene hvor det ikke finnes interesserte kjøpere/overtakere, renses utstyret for biomasse og tas opp for gjenbruk/gjenvinning. Det vurderes om blåskjellene kan tilbakeføres, enten på samme lokalitet eller på annen lokalitet. Miljøhensyn vil være avgjørende for hvilket område som benyttes. Det vil således kunne være behov for eventuell flytting av biomasse, samt opptak av tau, flytteelementer mv. For annet avfall, som ikke er biomasse, forsøkes gjenbruk, gjenvinning, og subsidiært deponi.

8.2 Fremtidige tiltak

Fra 1. april 2007 kreves det en sikkerhetsstillelse tilsvarende kr. 2.500 per dekar for å få tillatelse til å drive akvakultur av blåskjell. Kravet gjelder for nye tillatelser frem til en fellesskapsløsning er på plass. Fiskeri- og kystdepartementet har invitert næringen til å komme med forslag til fellesskapsordninger, og FHL har tatt denne utfordringen.²⁷ Næringen oppfordres på denne bakgrunn til å jobbe videre med fond, forsikringsordninger og returssystemer i samarbeid med utstysleverandørene.

Myndighetene bør gjennomgå regelverket for tildeling og drift av blåskjelltillatelser med sikte på å etablere et system som i større grad forebygger manglende opprydning. I tildelingsfasen kan aktuelle tiltak være krav til at oppdretter legger frem en oppryddingsplan, sannsynliggjør at risikoen for oppblomstring av giftige alger er liten, og at det dokumenteres at lokaliteten vil ha bæreevne for tiltenkt produksjon, herunder gjennomføring strømmålinger. I driftsfasen kan aktuelle fokusområder blant annet være nærmere oppfølging av passivitetsreglene og krav til rapporteringer.

²⁷ <http://www.regjeringen.no/nb/dep/fkd/pressesenter/pressemeldinger/2007/Opphver-tildelingsstopp-og-iverksetter-k.html?id=460698> og <http://www.fhl.no/article2507.html?CorepublishSession=11762e953bfa1c312f869c21ab8a0b56>